

**AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE INTEGRITATE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**NATIONAL INTEGRITY AUTHORITY
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

**INSPECTORATUL DE INTEGRITATE
INTEGRITY INSPECTORATE**

MD-2005, mun. Chișinău, str. Mitropolit Gavriil Bănulescu-Bodoni, 26
Tel.(373 22) 820 601, fax (373 22) 820 602, www.ani.md, e-mail: info@ani.md

**ACT DE CONSTATARE
nr. 69/23**

mun. Chișinău

27 mai 2024

Inspectorul de integritate al Inspectoratului de integritate al Autorității Naționale de Integritate, Artur TONCOGLAZ, în temeiul dispozițiilor art. 7 alin. (2), art. 19 lit. b) și g), art. 37 alin. (1) și art. 38 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 132/2016 *cu privire la Autoritatea Națională de Integritate*, în rezultatul efectuării controlului respectării regimului juridic al conflictelor de interese inițiat în privința **dlui Liomid SAVCA**, primar al s. Chiperceni, r-l Orhei, IDNP: XXXXX, născut la XXXXX, domiciliat în XXXXX,

A CONSTATAT:

La data de 16.04.2024 în cadrul Autorității Naționale de Integritate (*în continuare - Autoritate*) a fost înregistrată sesizarea nr. 04/508, privind pretinsa încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese de către dl Liomid SAVCA, primar al s. Chiperceni, r-l Orhei, manifestată prin emiterea unei Dispoziții cu privire la stabilirea suplimentului pentru cumularea funcției vacante de director al grădiniței din s. Voroteț pentru luna martie, anul 2024, în privința dnei XXXXX (soția).

În conformitate cu art. 30 alin. (1) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (*în continuare Legea nr. 132/2016*), sesizarea a fost repartizată aleatoriu, în aceeași zi, prin intermediul sistemului automatizat „e-Integritate”.

Urmare a procedurii de verificare prealabilă a sesizării, în temeiul art. 31 și art. 37 alin. (4) din Legea nr. 132/2016, a fost emis procesul-verbal nr. 81/23 din 18.04.2024 prin care s-a dispus inițierea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese în privința dlui Liomid SAVCA, pe motivul existenței aparenței de încălcare a regimului juridic al conflictelor de interese, fapt despre care ultimul a fost informat.

În ordinea art. 85 alin. (3) și art. 87 alin. (1) din Codul administrativ al RM, autoritatea publică trebuie să stabilească din oficiu aspectele de fapt ale cazului care face obiectul procedurii, fără a se limita la dovezile și afirmațiile participanților, conducându-se de probele pe care le consideră necesare, conform dreptului discreționar, pentru investigarea stării de fapt.

În fapt, ținând cont de normele legale menționate *supra*, în scopul exercitării atribuțiilor de control și acumulării materialului probatoriu relevant, în temeiul art. 19 și 20 alin. (1) lit. b)-c) din Legea nr. 132/2016, inspectorul de integritate a accesat Registrului informațional de Stat

„Registrul de Stat al Populației” (RSP) precum și a solicitat informații și documente necesare controlului.

Astfel, urmare a consultării RSP s-a confirmat legătura de rudenie soț-soție dintre dl Liomid SAVCA și dna XXXXX, ultima deținând calitatea de *persoană apropiată* pentru primul în sensul noțiunii definite la art. 2 din Legea nr. 133/2016 *privind declararea averii și a intereselor personale (în continuare Legea nr. 133/2016)*.

Potrivit răspunsului Comisiei Electorale Centrale, înregistrat în cadrul Autorității la 26.04.2024 cu nr. 6362, se atestă că, *dl Liomid SAVCA (IDNP XXXXX) în urma alegerilor locale generale din 05.11.2023, a fost ales primar al comunei Chiperceni, raionul Orhei, mandatul fiindu-i validat prin hotărârea nr. 31 din 22.11.2023 a Consiliului electoral al circumscripției electorale comunale Chiperceni nr. 25/7.*

În conformitate cu art. 3 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 133/2016, dl Liomid SAVCA, deținând mandatul de primar, este subiect al declarării averii și a intereselor personale.

Ulterior, la data de 14.05.2024 în cadrul Autorității a fost înregistrat răspunsul nr. 7089 din 14.05.2024 din partea Primăriei s. Chiperceni, r-l Orhei, însoțit de acte confirmative menționate *infra*.

Astfel, potrivit Dispoziției nr. 22-p din 25.03.2024, dl Liomid SAVCA a dispus că, dna XXXXX (soția), educator în cadrul Instituției Publice de Educație Timpurie (IPET) „Ghiocel” din s. Vorotet, r-l Orhei, va cumula funcția de director al instituției prenotate, pentru perioada 01.03.2024 - 31.03.2024.

De notat că, ultimul a informat Autoritatea despre conflictul de interese prenotat prin scrisoarea nr. 95 din 08.04.2024, ulterior consumării acestuia, cu încălcarea prevederilor art. 12 alin. (5) și (7) din Legea nr. 133/2016.

Punctul de vedere al persoanei supuse controlului:

În vederea respectării dreptului la apărare, dlui Liomid SAVCA prin scrisoarea nr. 04-23/5218 din 16.05.2024 i s-a solicitat să prezinte punctul de vedere pe marginea cazului dat.

În consecință, la data de 21.05.2024 ultimul a prezentat o explicație, înregistrată cu nr. 7536, în care a indicat că, în perioada 16.04.2024 – 10.05.2024 a fost organizată prima etapă a concursului pentru ocuparea funcției vacante de director al Grădiniței din s. Vorotet, însă nu a fost depus nici-un dosar pentru participarea la concurs, ordine în care, a fost inițiată prin dispoziție anunțarea concursului repetat.

Aprecierea inspectorului de integritate:

În conformitate cu prevederile art. 6 din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, nr. 132/2016, în vederea realizării misiunii sale, Autoritatea exercită controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese.

Conform art. 19 lit. b) din aceeași lege, controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese se efectuează de către inspectorul de integritate.

Potrivit art. 2 al Legii nr. 133/2016 noțiunea de conflict de interese, interes personal și persoană apropiată sunt definite astfel:

conflict de interese - situația în care subiectul declarării are un interes personal ce influențează, sau ar putea influența exercitarea imparțială și obiectivă a obligațiilor și responsabilităților ce îi revin potrivit legii;

interes personal - orice interes material sau nematerial al subiectului declarării ce rezultă din activitățile sale în calitate de persoană privată, din relațiile sale cu persoane apropiate sau cu

persoane juridice și alți agenți economici, indiferent de tipul de proprietate, din relațiile sau afiliațiile sale cu organizații necomerciale, inclusiv cu partidele politice și cu organizațiile internaționale;

persoană apropiată – soțul/soția, copilul, concubinul/concubina subiectului declarării, persoana aflată la întreținerea subiectului declarării, de asemenea persoana înrudită prin sânge sau prin adopție cu subiectului declarării (părinte, frate/soră, bunic/bunică, nepot/nepoată, unchi/mătușă) și persoana înrudită prin afinitate cu subiectul declarării (cumnat/cumnată, socru/soacră, ginere/noră).

Succesiv, potrivit art. 12 alin. (3) al Legii nr. 133/2016, conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

Totodată, în conformitate cu art. 12 alin (5) informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face pînă la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

Art. 12 alin. (7) din aceeași lege statuează că [...] consilierii locali, primarii și alți conducători ai organizațiilor publice sînt obligați să informeze Autoritatea Națională de Integritate imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre orice situație de conflict de interese real în care se află, în modul stabilit la alin. (5).

Astfel, conform art. 14 alin. (3) din Legea nr. 133/2016, pînă la soluționarea conflictului de interese real, subiectului declarării, în persoana dlui Liomid SAVCA, i-a fost interzisă emiterea unui act administrativ, în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, cu excepția abținerii.

De notat că, potrivit art. 12 alin. (10) al Legii nr. 133/2016, conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).

Studiind materialele dosarului de control și cadrul legal pertinent ce reglementează regimul juridic al conflictelor de interese aplicabil alesului local, inspectorul de integritate conchide că, dl Liomid SAVCA, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese manifestat prin:

- nedeclararea în termen a conflictului de interese real către Autoritate, contrar art. 12 alin. (7) din Legea nr. 133/2016;
- emiterea actului administrativ în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, fapt prin care a admis consumarea conflictului de interese, prevăzută de art. 12 alin. (10) al Legii 133/2016.

În corespundere cu art. 23 alin. (4) din Legea nr. 133/2016, fapta subiectului declarării în privința căruia s-a constatat că acesta a soluționat o cerere/un demers, a emis sau a adoptat un act

administrativ, a încheiat, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, un act juridic, a luat o decizie sau a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese constituie temei pentru tragere la răspundere contravențională, penală și/sau, după caz, pentru revocarea, destituirea sau încetarea mandatului, a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului în cauză.

Prin prisma dispozițiilor art. 38 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 132/2016, în urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că persoana supusă controlului a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese.

Conform art. 39 alin. (1) din aceeași lege, în cazul în care se constată nedeclararea sau nesoluționarea unui conflict de interese ori încălcarea regimului juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate:

- a) încheie un proces-verbal cu privire la contravenție și aplică sancțiunea contravențională. Termenul de prescripție a răspunderii contravenționale nu se aplică;
- b) după caz, emite un act de constatare în care solicită încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu ale subiectului declarării și aplică pentru acesta interdicția de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică.

Consecutiv, potrivit art. 39 alin. (2) și (5) din Legea nr. 132/2016, inspectorul de integritate decide dacă dispune măsurile menționate la alin. (1) lit. b) în funcție de gradul de vinovăție al subiectului declarării, de natura abaterii, de numărul și durata abaterilor, de comiterea unor abateri similare anterior, de prejudiciul adus interesului public și de funcția publică deținută. La aprecierea faptului dacă sunt aduse daune interesului public se va ține cont în principal de caracterul sistematic sau unitar al abaterii, de numărul de persoane afectate, de mărimea prejudiciului material cauzat, de consecințele abaterii la nivel local, național sau internațional, de afectarea reputației autorității/instituției publice sau a bunei funcționări a acesteia, precum și de alte circumstanțe care ar afecta interesul public.

În aceeași ordine de idei, se reține că la aplicarea sancțiunilor sub formă de privare a persoanei de dreptul de a exercita funcții publice sau funcții de demnitate publică, inspectorul de integritate urmează să motiveze, prin prisma principiului proporționalității, aplicarea unei astfel de sancțiuni.

Această concluzie derivă din prevederile art. 29 din Codul Administrativ, care statuează că, orice măsură întreprinsă de autoritățile publice prin care se afectează drepturile sau libertățile prevăzute de lege trebuie să corespundă principiului proporționalității. O măsură întreprinsă de autoritățile publice este proporțională dacă : a) este potrivită pentru atingerea scopului urmărit în temeiul împuternicirii atribuite prin lege; b) este necesară pentru atingerea scopului; c) este rezonabilă. Măsura întreprinsă de autoritățile publice este una rezonabilă dacă ingerința produsă prin ea nu este disproporțională în raport cu scopul urmărit.

În circumstanțele examinate ce vizează faptele admise de dl Liomid SAVCA, se concluzionează manifestarea unei vădite neglijențe prin faptul că, ultimul nu a declarat în termen conflictul de interese real către Autoritatea Națională de Integritate și nu s-a abținut de la emiterea actului administrativ care vizează o persoană apropiată.

În context, reieșind din informația consultată din Sistemul Informațional „e-Integritate”, se atestă că, subiectul controlului nu a avut abateri similare anterior pe domeniul de competență al Autorității Naționale de Integritate, astfel, se reține caracterul unitar al abaterii.

Generalizând cele enunțate supra, în coroborare cu criteriile prevăzute de art. 39 alin. (2) și (5) din Legea nr. 132/2016, inspectorul de integritate nu consideră oportun în speță, solicitarea încetării mandatului și aplicarea interdicției de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică subiectului declarării, or, în circumstanțele de fapt și de drept expuse, măsura nominalizată nu este necesară, nu este rezonabilă și nu este proporțională în raport cu scopul urmărit.

Totuși, pentru abaterea comisă, dl Liomid SAVCA urmează a fi sancționat prin aplicarea sancțiunii contravenționale prevăzute de Codul Contravențional al RM.

Reieșind din cele expuse, în temeiul art. 7 alin. (2) lit. a), art. 19 lit. g), art. 35-39 din Legea nr. 132/2016, inspectorul de integritate,

DECIDE:

1. Se constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către dl Liomid SAVCA, primar al s. Chiperceni, r-l Orhei, prin nedeclararea în modul și termenul stabilit a conflictului de interese în conformitate cu art. 12 alin. (5) - (7) din Legea nr.133/2016, fapt prin care a admis consumarea conflictului de interese real, în sensul art. 12 alin. (10) al Legii nr. 133/2016, în circumstanțele de drept și de fapt expuse în partea constatatoare a prezentului act.

2. Se aduce la cunoștința dlui Liomid SAVCA actul de constatare și se informează despre dreptul de a-l contesta, în termen de 30 zile de la emitere, la Curtea de Apel Chișinău (MD-2043, mun. Chișinău, str. Teilor, nr. 4).

**Inspector de integritate
al Inspectoratului de integritate**

Artur TONCOGLAZ